

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Ο συγγραφέας στο κείμενο πραγματεύεται τους λόγους για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση. Επισημαίνει ότι αποτελεί ευκαιρία για δημιουργική απασχόληση και ενδοσκόπηση, ανασύροντας ευχάριστες αναμνήσεις από τα χρόνια της εφηβείας του. Παράλληλα, επισημαίνει ότι προσφέρει συναισθηματική ισορροπία, ενώ δίνει τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ πομπού – δέκτη. Τέλος, συμπεραίνει ότι εξοπλίζει τον άνθρωπο με ψυχική δύναμη για την αντιμετώπιση των δυσχερειών της ζωής.

- B1. α. Λάθος «Η προσωπική ανάγνωση ... εξωτερικά»
β. Λάθος «Οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες...»
γ. Λάθος «Σε έχω γράψει στην καρδιά μου ... μνήμη μου»
δ. Λάθος «Μέσα στην Ιστορία των Επιστημών ... οι σπουδαίοι»
ε. Σωστό «θαυματουργική ίαση της λογοτεχνίας» (κείμενο 1), «Ίσως γιατί το γράφειν ... έσχατη, ακραία παρηγοριά» (κείμενο 2)

B2.α. Σημεία στίξης:

Παράγραφος 7^η: «Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυντη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει, θα είναι πάντα εκεί...»

Ασύνδετο σχήμα με χρήση κόμματος: απλή παράθεση προτάσεων που βρίσκονται στον λόγο η μία μετά την άλλη, χωρίς συνδετική λέξη ανάμεσά τους. Οι προτάσεις χωρίζονται μεταξύ τους με κόμμα. Στόχος του συγγραφέα είναι να τονίσει τον ιδιαίτερα σημαντικό και ευεργετικό ρόλο της λογοτεχνίας για την ψυχή και το πνεύμα του ανθρώπου. Παράλληλα, με τη χρήση του κόμματος προσδίδει ένταση και έμφαση στο λόγο και χρωματίζει συναισθηματικά το κείμενό του.

Παράγραφος 6^η: «Τι ειρωνεία!»

Με τη χρήση του θαυμαστικού ο συγγραφέας εκφράζει το πάθος, την αγάπη και τον προσωπικό του ενθουσιασμό για την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων και ευαισθητοποιεί τον αναγνώστη πάνω στο θέμα αυτό.

Σχήματα λόγου:

Παράγραφος 7^η: προσωποποίηση «Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρεύουν την ψυχή»

Με την προσωποποίηση των λογοτεχνικών κειμένων ο συγγραφέας τονίζει τον ιαματικό και ευεργετικό ρόλο της λογοτεχνίας για την ψυχή του ανθρώπου.

Παράγραφος 7^η: μεταφορά «Η λογοτεχνία είναι αμόλυντη»

Ο συγγραφέας θέλει να τονίσει τον άφθαρτο και αναλλοίωτο ρόλο της λογοτεχνίας. Ως γνήσια μορφή τέχνης η λογοτεχνία δεν υπηρετεί ταπεινές σκοπιμότητες αλλά λυτρώνει και θεραπεύει την ανθρώπινη ψυχή.

B2.β. Με τη χρήση του ερωτήματος ο συγγραφέας διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και τον προβληματίζει σχετικά με το περιεχόμενο του «γράφειν» και τα κίνητρα και το στόχο όσων το υπηρετούν. Επιπλέον, προσδίδει στο λόγο ζωντάνια, παραστατικότητα και διάθεση επικοινωνίας με τον αναγνώστη. Τέλος, η ερώτηση συμβάλλει στη συνεκτικότητα της παραγράφου αυτής με την προηγούμενη και ανατροφοδοτεί τον προβληματισμό του συγγραφέα.

B3. Η εξελικτική πορεία του ανθρώπινου πνεύματος ξεκίνησε από την ενδιάθετη ροπή του ανθρώπου προς τη συγγραφή. Απότοκός της είναι τα μεγάλα ατομικά και συλλογικά πνευματικά δημιουργήματα του ανθρώπινου πολιτισμού τα οποία μέσω της μυθολογίας, της καταγραφής της επιστημονικής γνώσης, των βίων των αγίων και της λογοτεχνικής συγγραφής μεταλαμπαδεύτηκαν από γενιά σε γενιά, αποκτώντας την μακροζωΐα που παρέχει ο γραπτός λόγος. Έτσι, με την αθανασία του ανθρώπινου πνεύματος ο άνθρωπος κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο.

Γ1. Το θέμα του ποιήματος είναι η αξία της ποίησης. Εξαίρεται η ποίηση μέσω της αναφοράς των ευεργετικών αποτελεσμάτων της στο μύστη – δέκτη ή πομπό. Το άτομο λοιπόν που έρχεται σε επαφή με αυτό το είδος τέχνης αντικρίζει νέα πράγματα, μαθαίνει να αντιμετωπίζει καταστάσεις σφαιρικά, να εστιάζει σε πτυχές που μέχρι πρότινος δεν κατανοούσε, να συνειδητοποιεί την αξία ή την απαξία κοινωνικών – πολιτικών καταστάσεων που βιώνει («πράγματα που πρώτη φορά αντικρίζεις ... που ξαφνιάζουν ... επαναλαμβάνονται ... που ήταν σάπια από την αρχή ή δεν το έβλεπες»). Η επανάληψη της λέξης «πράγματα» υποδηλώνει τις πτυχές της πολύπλευρης καθημερινότητας με τις οποίες έρχεται σε επαφή κάποιος μέσω της

ποίησης. Το ποιητικό υποκείμενο υποστηρίζει πως η ποίηση βοηθά το άτομο να κάνει μια προσωπική αξιολόγηση πράξεων ή ματαιώσεων της ζωής του («πράγματα που ρίσκαρες ... απέφυγες»). Η χρήση του β' ενικού ρηματικού προσώπου υποδεικνύει πως οι σκέψεις του Τίτου Πατρίκιου συναντούν τη βιογραφία του καθενός, την προσπάθεια για ενδοσκόπηση και την ανάγκη καταφυγής σε στιγμές προσωπικής δοκιμασίας. Τέλος, μέσω της ποίησης ο καθένας μπορεί να ονειρευτεί και να επιτύχει το ακατόρθωτο («ονειρεύτηκες ... μία στις χίλιες πραγματώθηκαν»). Η επιλογή λεξιλογίου βοηθά στην πρόθεση του ποιητή που είναι να ευαισθητοποιήσει και να συγκινήσει τον αναγνώστη, ώστε να εντάξει την ποίηση στην καθημερινότητά του, καθώς και η αντιθετική δόμηση του περιεχομένου («για πράγματα που σάπισαν... και δεν το έβλεπες»)

Η ποίηση έχει πολύ σημαντικό ρόλο στη ζωή μου ποιοτικά, γιατί με βοηθάει να πραγματοποιώ τις «αποδράσεις» μου από τη δύσκολη καθημερινότητα. Ποσοτικά δεν κατέχει μεγάλο μέρος στην καθημερινότητά μου, γιατί ο πιεστικός τρόπος ζωής οδηγεί αναπόφευκτα σε άλλου τύπου δραστηριοποίηση.

Δ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο

Τίτλος

Η σχέση με την ανάγνωση βιβλίων

Θετική γιατί:

- μέσω του βιβλίου ο νέος μπορεί να έρθει σε επαφή με την επιστήμη, την ιστορία και την τέχνη, αφού στο βιβλίο έχουν καταγραφεί και αναλυθεί τα πορίσματα της επιστημονικής έρευνας, τα ιστορικά γεγονότα και τα καλλιτεχνικά έργα. Έτσι, ικανοποιείται η έμφυτη φιλομάθεια του νέου.
- το βιβλίο ως μέσο έκφρασης ενισχύει το άτομο ψυχολογικά, αφού το απαλλάσσει από το άγχος και από δυσάρεστες καταστάσεις που δημιουργούν οι καθημερινές υποχρεώσεις, από την πλήξη, την ανία, την κούραση της καθημερινότητας.
- ο νους και η ψυχή του ανθρώπου «ταξιδεύει» σε νέους ή διαφορετικούς κόσμους βιώνοντας πρωτόγνωρες εμπειρίες. Ταυτόχρονα, αποτελεί πολύτιμη συντροφιά στον άνθρωπο κατά τον ελεύθερό του χρόνο, ο οποίος αποκτά με αυτόν τον τρόπο νόημα, αφού η ανάγνωση βιβλίων αποτελεί μια από τις γνήσιες μορφές ψυχαγωγίας.

- μέσω της ανάγνωσης παιδικών λογοτεχνικών βιβλίων ο έφηβος αναβιώνει παιδικές αναμνήσεις.

(Τα παιδιά μπορούν να αναφέρουν τη συμβολή φορέων όπως η οικογένεια και το σχολείο στην ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας τους).

Πολλές φορές όμως η θετική αυτή σχέση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί και οι λόγοι είναι οι εξής:

- η προώθηση της στείρας απομνημόνευσης γνώσεων, η μηχανιστική μάθηση, ο χρησιμοθηρικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης, ο περιττός φόρτος εργασιών στο σπίτι, τα διαγωνίσματα και η λανθασμένη διδασκαλία της λογοτεχνίας καθιστούν το βιβλίο απωθητικό για τους μαθητές. Οι τελευταίοι αντιμετωπίζουν το βιβλίο εντελώς χρησιμοθηρικά και ως το εργαλείο της επιτυχίας και όχι της μόρφωσης.
- η αίσθηση της κοινωνικότητας, η πληθώρα πληροφοριών και η άμεση πρόσβαση σε αυτές καθιστούν το διαδίκτυο ένα από τα πιο δημοφιλή μέσα αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των νέων και πληροφόρησης, υποβιβάζοντας την αξία του βιβλίου ως μορφωτικού κι ενημερωτικού μέσου
- ο βιομηχανοποιημένος τρόπος ψυχαγωγίας ωθεί τον άνθρωπο σε άσκοπη σπατάλη του ελεύθερου χρόνου του. Έτσι, τα τυχερά παιχνίδια, τα διαδικτυακά παιχνίδια, η διασκέδαση σε νυχτερινά κέντρα, η καταφυγή σε τεχνητούς παραδείσους, όπως το αλκοόλ και τα ναρκωτικά, ελκύουν περισσότερο τον σύγχρονο άνθρωπο σε σχέση με το βιβλίο.

Ο ρόλος της ανάγνωσης βιβλίων στη διαχείριση του προσωπικού χρόνου:

- μέσω της ανάγνωσης βιβλίων ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να συγκρίνει απόψεις, να τις αντιπαραθέτει και να διαμορφώνει τη δική του άποψη. Μαθαίνει να αποφεύγει τις επιφανειακές προσεγγίσεις. Έτσι, αναπτύσσει ποιοτικό τρόπο σκέψης που τον βοηθάει στην επιλογή ποιοτικών δράσεων στον ελεύθερό του χρόνο.
- το βιβλίο υποδεικνύει τρόπους ορθής κοινωνικής συμπεριφοράς, προβάλλει ως πρότυπα ηθικές προσωπικότητες, προωθεί το συλλογικό συμφέρον έναντι του ατομικού όπως και τους αναγκαίους όρους για μια ομαλή κοινωνική ζωή. Εύλογα, λοιπόν, στον ελεύθερο χρόνο το άτομο επιδιώκει τη σύναψη

διαπροσωπικών σχέσεων και αποφεύγει την εσωστρέφεια και τη μοναχικότητα.

- συμβάλλει στην ηθικοποίηση του ατόμου μέσα από την προβολή ανώτερων αξιών και υγιών προτύπων. Διαμορφώνει μια υγιή προσωπικότητα, η οποία τον βοηθάει να αποφεύγει νοσηρές και παθογενείς συμπεριφορές όπως ο χουλιγκανισμός.
- η επαφή με το βιβλίο ελαχιστοποιεί την υποταγή σε υλιστικά πρότυπα και σε προϊόντα μαζικής κουλτούρας.

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές ως προς τη δομή της έκθεσης. Δηλαδή, τα στοιχεία μπορούν να τοποθετηθούν και με διαφορετική σειρά ανάλογα με την τοποθέτηση και την κρίση του μαθητή.

Πρότυπο Φροντιστηριακό Κέντρο Άνοδος

Αθανασοπούλου Μαρία

Βούρτση Ζωή

Λέντζιου Έφη

Σαργέντη Σοφία

Σεφερλή Γιάννα

Χαραλαμπίδη Χαρά